

GAZETTE

VAN PIETJE WAAS

www.archiefophetspoor.be Gratis in binnen- en buitenland Oplage: 20.000 exemplaren WAASLAND 2006-2007

Archivaris Kenneth Colleman met zijn favoriete archiefstuk: een kermisaffiche uit 1939. Gemeentearchief Sint-Gillis-Waas.

ARCHIEFBEVOLKING RIJKER DAN GEDACHT!

LAND VAN WAAS, 2006-2007 – Recent onderzoek bracht aan het licht wat velen al vermoedden: onze archieven blijken veel meer mensen te kunnen aanspreken dan doorgaans wordt aangenomen! Wij van 'De Gazette' namen de proef op de som en verbleven enkele dagen in de Wase archieven. Wie liepen we tegen het lijf?

Potstampers

Een van de meer kleurrijke figuren was ongetwijfeld de voorzitter van voetbalclub De Potstampers. Naar aanleiding van het 75-jarig bestaan werkt de man aan een clubgeschiedenis. Dat moet uitmonden in een rijk geïllustreerd jubileumboek. In het plaatselijke gemeentearchief vond hij wat hij zocht. Een voorganger had ooit de gelukkige ingeving om het clubarchief daar te deponeren. De viering had het anders met veel minder 'historische' beelden en teksten moeten doen...

Den bouw

Verbazend: veel archivariissen zetten niet de historici en studenten geschiedenis op nummer één. Uiteraard zijn dat trouwe klanten, maar archieven krijgen nóg meer

Enthousiaste genealogen in de microfilmzaal. Rijksarchief te Beveren

Het is wonderlijk hoe gewone mensen tot leven komen in processtukken, klachtenbrieven, getuigenissen,...

bezoekers uit een andere 'sector': de bouw! Eigenaars, bewoners, architecten, bouwheren...: ze vinden allemaal de weg naar onze archieven als ze meer willen weten over een pand, de kleuren die de voorgevel ooit had, de indeling enz. Soms moeten ze dat doen als ze willen verbouwen, maar velen komen ook uit interesse.

Thriller

Op onze rondgang troffen we een Bekende jonge Auteur aan. Hij werkt aan een historische thriller over het Vlaanderen van de jaren 1600 die te maken heeft met wonderbomen, mirakels, prostitutie en andere doodzonden. Meer wou hij niet kwijt. "Het is wonderlijk hoe gewone mensen tot leven komen in processtukken, klachtenbrieven, getuigenissen enzovoort. De feiten overtreffen ook hier de fictie. Ik heb stof voor tien boeken."

Stamboomklimmen

Het was recent zowat voorpagina-nieuws: stamboomonderzoek is een nieuwe rage. Meer en meer mensen gaan op zoek naar hun familieverleden. Zij vormen de snelst groeiende groep archiefbezoekers. Archivaris Q.B.: "Het is ontroerend, die gedrevenheid van genealogen. Ik help ze graag. Eén tip toch: doe eerst de ronde van je familie en kijk ook eens bij de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde. Kom naar ons als je die stappen hebt gezet."

Lokale historici, journalisten, mensen die het verhaal van een onderneming schrijven, tentoonstellingsmakers, ambtenaren, straatnaamcommissies, etnologen enz. enz. Voor ons is het duidelijk: iedereen die een vraag heeft met een historisch tintje en niet vies is van een papieren speurtocht, kan in onze archieven terecht!

Van onze verslaggever

Archief op het spoor

Het project 'Archief op het spoor' is een initiatief van het Waas Archievenoverleg en de Erfgoedcel Waasland en wordt i.s.m. de Wase gemeenten gerealiseerd door de Erfgoedcel Waasland en Impressantplus, met de steun van de Vlaamse overheid en het provincie-bestuur van Oost-Vlaanderen.

Het project bestaat uit drie delen:

- de reizende tentoonstelling 'Archief op het spoor'
- de dvd 'Het Leven zoals het is: Archief'
- de krant 'Gazette van Pietje Waas'

Met interviews en reportages uit:

Editoriaal en colofon	2	Sint-Niklaas	8
Interview	3	Stekene	9
Beveren	4	Temse	10
Lokeren	5	Waasmunster	11
Kruibeke	6	Column en tips	12
Sint-Gillis-Waas	7		

Meer weten over de geschiedenis van je gemeente, je straat, je familie, je club of vereniging?

IDENTITEITSKAART – IDENTITEITSKAART – IDENTITEITSKAART

GA NAAR HET ARCHIEF!

Er zijn rijks-, provincie, stads- en gemeentearchieven. Meer informatie vind je op hun identiteitskaart.

Ook bij heemkeringen kan je terecht voor meer informatie over de geschiedenis van je gemeente.

RAADPLEEG DAARVOOR HUN ADVERTENTIES.

Bezoekers raadplegen oude registers en rouwprentjes. Stadsarchief Sint-Niklaas.

ARCHIEVENPROJECT OP DE RAILS

EDITORIAAL

Carine Goossens en Piet Van Bouchaute

Archief op het spoor

ONTDEK DE ARCHIEVEN VAN HET WAASLAND

Tijdens het Waas Archievenoverleg (WAO) van 20 oktober 2003 lanceerde onze Lokerse collega en voorzitter Nico Van Campenhout het voorstel om een mobiele archieven-tentoonstelling te realiseren. WAO ging akkoord om gezamenlijk naar buiten te treden. Zo wilde het de rijkdom en de eigenheid van de openbare archieven in de regio bekendmaken bij het brede publiek en hun imago versterken. Tegen eind 2004 lag een eerste nota van onze hand klaar.

Met de definitieve installatie van de Erfgoedcel Waasland half oktober 2005 kreeg het omvangrijke project vaart. Het werd opgenomen in het actieplan 2006 en er is een budget voor. Ook het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen deed een duit in

het zakje. Impressantplus, een in totaalprojecten gespecialiseerd productiehuis uit Gent, hielp het project inhoudelijk en vormelijk op de rails zetten en verzor het originele concept van de archieftrain, dat onze creativiteit stimuleerde. De noodgedwongen ingewikkelde coördinatie kwam in handen van de Erfgoedcel Waasland.

'Archief op het spoor' startte zijn tournee op 17 november 2006 in het nieuwe administratief centrum De Zaat in Temse. De 'Archieftrain Waasland Express' is een dynamisch, interactief voertuig geworden, met een flashy, hedendaagse look. Op een soms speelse, maar telkens goed onderbouwde manier onthult hij voor Jan en alleman de onschat-

bare waarde van het in archieven opgeslagen erfgoed.

Impressantplus ontwikkelde ook het concept voor de dvd 'Het Leven zoals het is: Archief' en het Gentse Fisheye zorgde voor het beeldmateriaal en de productie. De kortfilmpjes geven aan de hand van tien concrete zoeksituaties een goed inzicht in de veelzijdigheid van het archiefwerk.

Deze 'Gazette van Pietje Waas' kan u gratis meenemen. Hij brengt in interviews, 'historische' reportages, tips, steekkaarten en foto's informatie over de wondere wereld van de Wase archieven. In advertenties biedt de krant ook een forum aan documentatiecentra en heemkundige kringen uit het Waasland.

Wij wensen u een aangename en comfortabele reis met de ATW Express!

EEN KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK EN DITO ARCHIEF

Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas

- een bibliotheek met behalve een 300-tal werken over Gerard Mercator meer dan 400 tijdschriften voor regionale geschiedschrijving, heemkunde en genealogie
- bijzondere collecties: kranten, foto's, porseleinkaarten, affiches, penningen en munten, kaarten en plannen, bidprentjes enz.
- archieven i.v.m. het Wase verleden: Sint-Sebastiaansgilde, rederijderskamer De Goudbloem, spoorwegmaatschappij Mechelen-Terneuzen, familiearchief Sanchez de Castro, brieven van het Hoofdcollege van het Land van Waas, oorkonden, archief van Dokter Van Raemdonck, enz.
- medewerking aan tentoonstellingen
- jaarlijkse annalen (nu reeds 109 delen)

Adres bibliotheek en documentatiecentrum: Zamanstraat 49, 1ste verdieping, 9100 Sint-Niklaas

Openingsuren: elke zaterdagmiddag van 14 tot 17 uur (behalve in juli) en op afspraak: Alfred Van der Gucht, voorzitter, T 03 776 32 80.

COLOFON

Organisatie:

Waas Archievenoverleg

- > Gemeentearchief Beveren: Carine Goossens
- > Gemeentearchief Kruikebeke: Marleen De Laet
- > Stadsarchief Lokeren: Nico Van Campenhout
- > Gemeentearchief Temse: Digna Coppieters
- > Gemeente Stekene: Sofie D'hanis
- > Gemeentearchief Sint-Gillis-Waas: Kenneth Colleman
- > Stadsarchief Sint-Niklaas: Patty De Meester en Piet Van Bouchaute
- > Gemeente Waasmunster: Lien Verwaeren
- > Provinciaal Archief Oost-Vlaanderen: Karin Vandermeersch
- > Dienst 91 Kunst en Cultuur van het provinciebestuur Oost-Vlaanderen: Ignace Van Driessche
- > Rijksarchief te Beveren: Sylvie De Smet en Chantal Vancoppenolle

Erfgoedcel Waasland

Ellen De Jans, Elly De Weirde en Ode De Zutter

Coördinatie en concept:

Ellen De Jans, Ode De Zutter, Carine Goossens en Piet Van Bouchaute i.s.m. Impressantplus

Concept, redactie en vormgeving:

Impressantplus

Realisatie: Project +

Redactie en teksten 'Gazette van Pietje Waas':

Patrick De Rynck

Druk 'Gazette van Pietje Waas':

Drukkerij De Cuyper

Fotografie:

Stefaan Van Hul

De Erfgoedcel Waasland maakt deel uit van het Intergemeentelijk Samenwerkingsverband Land van Waas (I.C.W.) en wordt ondersteund door de Vlaamse overheid en de steden en gemeenten Beveren, Kruikebeke, Lokeren, Sint-Gillis-Waas, Sint-Niklaas, Stekene, Temse en Waasmunster.

Met dank aan:

- alle partners van het Waas Archievenoverleg
- de Vlaamse Overheid, de Wase gemeenten Beveren, Kruikebeke,

Lokeren, Sint-Gillis-Waas, Sint-Niklaas, Stekene, Temse en Waasmunster en het provinciebestuur van Oost-Vlaanderen voor de financiële steun

- het Intergemeentelijk Samenwerkingsverband Land van Waas
- de medewerkers van Impressantplus en Fisheye voor de professionele en aangename samenwerking
- Stefanie Audenaert (Cultuurcentrum Ter Vesten Beveren), Flor Buggenhout (Gemeente Kruikebeke), Johan Buyle (Rijksarchief te Beveren), Roger Colaes, Herman Cools (Hertogelijke Heemkundige Kring het Land van Beveren), Lutgard De Cock (Gemeentearchief Temse), Gert De Mulder (Griffie Oost-Vlaanderen), Aurèle De Witte (Hertogelijke Heemkundige Kring Het Land van Beveren), Ibrahim El Bozzati, Geoffroy Janssens (Gemeentearchief Beveren), Michiel Jacobs (Gemeentearchief Beveren), Leen Heyvaert (Stedelijk Museum Lokeren), Luc Huyghe (Provinciaal Archief Oost-Vlaanderen), Annemieke Pincé (Stadsarchief Sint-Niklaas), Prof. dr. Frank Scheelings (Vrije Universiteit Brussel), Luc Servotte (Gemeentearchief Temse), Karel Van Hecke (Koninklijke Voetbalvereniging Klauwaerts Kemzeke), Wendy Van Hoye (Dienst Cultuur en Toerisme Stekene), Françoise Vijlders en de vele figuren voor hun medewerking aan de dvd
- Lieve De Mecheleer (Rijksarchief te Brussel) en Marc Carnier (Rijksarchief te Gent) voor de hulp bij de realisaties van de verhalen van Waasmunster en Rupelmonde
- Zuster Trees (Abdij van Waasmunster) voor de feedback bij het verhaal van Waasmunster
- Michael Kegels voor het gebruik van zijn licentieverhandeling i.v.m. het verhaal van Rupelmonde
- Hugo Van Britsom voor de hulp bij de research van illustraties voor het verhaal van Temse
- Freddy Buys voor het gebruik van zijn artikel en de illustraties voor het verhaal van Beveren
- Luc De Ryck (burgemeester Temse) en Sofie Vermeire (Gemeente Temse) voor hun hulp bij de voorbereiding van de feestelijke opening in Temse
- Dirk Verelst (Gemeente Zwijndrecht)

V.U.: Bart Casier, directeur I.C.W., Lamstraat 113, 9100 Sint-Niklaas.

WAAR EN WANNEER IS DE TENTOON- STELLING TE ZIEN?

Temse
De Zaat
Frans Boelplein 1:
van 18 november
t.e.m. 9 december 2006;
van maandag tot zaterdag van
8.30 tot 12 u. en op woensdag-
middag van 13.30 tot 16 u.;
gesloten op feestdagen

Sint-Niklaas
Siniscoop
Stationsplein:
van 12 december 2006
t.e.m. 7 januari 2007

Sint-Gillis-Waas
Openbare Bibliotheek
Kerkstraat 101:
van 9 januari
t.e.m. 4 februari 2007;
op maandag van 16 tot 19 u.;
dinsdag van 16 tot 20 u.; woens-
dag van 14 tot 18 u.; donderdag
van 14 tot 19 u.; vrijdag van 16 tot
18 u. en zaterdag van 9 tot 12 u.

Lokeren
Openbare Bibliotheek
Kerkplein 3:
van 6 februari t.e.m. 3 maart 2007;
op maandag van 14 tot 18 u.;
dinsdag van 9 tot 12 en van 16
tot 20 u.; woensdag van 9 tot 12
en van 14 tot 20 u.; donderdag
van 14 tot 18 u.; vrijdag van 16 tot
20 u. en zaterdag van 9 tot 12 u.

Stekene
Gemeentehuis
Stadionstraat 2:
van 6 maart t.e.m. 1 april 2007;
van maandag tot zaterdag van
9 tot 12 u. en op woensdag van
13.30 tot 16 u.

Waasmunster
Openbare Bibliotheek
Nijverheidslaan 48:
van 3 april t.e.m. 29 april 2007;
op maandag van 18 tot 20 u.;
dinsdag van 13.30 tot 15.30 en

18 tot 20 u.; woensdag van 14 tot
17 u.; donderdag van 18 tot 20 u.;
vrijdag 16 tot 19 u.; zaterdag van
9.30 tot 12.30 u. en zondag van
9.30 tot 12.30 u.

Kruikebeke
Ontmoetingscentrum
De Brouwerij:
van 2 mei t.e.m. 29 mei 2007;
alle werkdagen van 9 tot 12 u.,
maandag van 14 tot 17 u. en
dinsdag van 16 tot 19 u.

Beveren
Rijksarchief
Kruikebesteenweg 39 bus 1:
van 7 juni t.e.m. 5 juli 2007;
van dinsdag tot vrijdag van 8.30
tot 16 u. en op zaterdag van 8.30
tot 12 en van 13 tot 16 u.; in juli
is het Rijksarchief gesloten op
zaterdag en tussen 12 en 13 u.
op weekdagen

Sint-Niklaas
Waasland Shopping Center
Kapelstraat 100:
van 17 augustus
t.e.m. 14 september 2007;
alle dagen van 9 tot 21 u.;
gesloten op zon- en feestdagen

Beveren
Cultuurcentrum Ter Vesten
Zwarte Dreef 2:
van 16 september
t.e.m. 14 oktober 2007;
alle dagen van 11 tot 21 u.,
behalve op maandag

Gent
leeszaal Provinciaal Archief
Pelikaanstraat 39:
van 15 oktober
t.e.m. 8 november 2007;
op dinsdag, woensdag en
donderdag van 9 tot 12 u. en
van 13.30 tot 16.30 u.

PIETJE WAAS: DE EERSTE WASE LOCOMOTIEF

Foto Stadsarchief Sint-Niklaas

Op 6 november 1844 omstreeks 10 uur vertrekt de eerste reizigerstrein vanuit Sint-Niklaas naar het zogenaamde Vlaams Hoofd (Antwerpen Linkeroever). Burgemeester De Munck-Moerman en zijn gezelschap stappen op in het voorlopige station te Vijfstraten en begroeten te Antwerpen de minister van Openbare Werken. Na de nodige plichtplegingen keren de prominenten tegen 15 uur terug naar de Wase hoofdstad. De welgestelde zakenman Pierre Antoine Boëyé vergast de reizigers op een copieus banket. Drie dagen later is de spoorlijn opengesteld voor het gewone publiek. Er rijden aanvankelijk dagelijks vier treinen heen en weer.

De eerste locomotief is de 'Pays de Waes', in de volksmond al vlug 'Pietje Waas' geheten. Gewicht: bijna 14 ton. Hij blijft in gebruik tot 1896. De locomotief is nog te bewonderen in het Spoorwegmuseum te Brussel.

Archivaris Karin Vandermeersch met de archiefstukken van de lerares snit en naad die in 1922 op studiereis naar Parijs ging. Provinciaal Archief Oost-Vlaanderen.

WIJ HOUDEN HET HEDEN BIJ

Duizenden meters archief zijn er in Oost-Vlaanderen. Waarom doen we dat, archieven bijhouden? Hoe vindt een kat haar jongen in die berg? Is een archief stoffig? Een gesprek met Karin Vandermeersch, archivaris van het Provinciaal Archief in Gent.

Gesprek met provinciaal archivaris Karin Vandermeersch

Waar houden jullie je dagelijks mee bezig?

"Archieven van provincies en van steden en gemeenten hebben een dubbele opdracht: een administratieve en een culturele. Voor heemkringen of andere privé-initiatieven is dat anders, zij hebben voornamelijk een culturele opdracht." "Provinciale diensten dragen hun dossiers maandelijks aan ons over, letterlijk op paletten. Wij inventariseren, bewaren en zoeken documenten op als men ze opvraagt. Zo hebben we hier de milieuvergunningen tot 2004. Wij maken ook richtlijnen voor ambtenaren: wat wel en niet bewaren, hoe beschrijven, verpakken enz.?" "Het culturele, dat is het historische archief, dat de administratie niet meer echt 'gebruikt'. We stellen dat ter

beschikking en helpen mensen. We inventariseren ook dat archief. Anders weet je niet wat je hebt."

Een verslag van een vergadering van bestuur X anno 1900, waarom houden we dat bij?

"Voor mensen met interesse voor geschiedenis – studenten, historici, liefhebbers – zijn dat bronnen. Daar begint alles mee: processen-verbaal, verslagen, benoemingen enz. Of neem dossiers die bij ons vaak worden geraadpleegd: de 'hinderlijke inrichtingen', met soms plannen van fabrieken. Ook voor bedrijfs-geschiedenissen kun je dus in archieven terecht. Wie sociaal-economische geschiedenis schrijft, kan niet om archieven heen." "Dan zijn er de mensen die stam-

bomen opstellen. Zij bezoeken vooral de gemeente- en rijksarchieven. Bij ons komen ze voor militielijsten of stukken over gemeenteraadsverkiezingen."

Wordt alles bijgehouden?

"Nee, er wordt archief vernietigd. Daar bestaan selectielijsten voor. Gemeenten moeten bijvoorbeeld de notulen bijhouden, en dossiers met een bewijsfunctie voor de burger. De bewaartermijnen gaan van één jaar tot onbepaald. Voor personeelsdossiers, die van belang zijn voor het pensioen, is dat 70 jaar. Om een idee te geven: bij provincies en gemeentebesturen wordt uiteindelijk slechts 10% van de documenten permanent bewaard."

Bij een archief stel ik me saai papier voor...

"Daar hebben we er veel van, maar ook honderden foto's en affiches. Saai, zeg je? Een van de plezante kanten van de job is dat je op verrassingen stoot, bijvoorbeeld bij het inventariseren. Je bent meestal de eerste die na jaren zo'n dossier weer opent! Gisteren had ik er zelf een: een lerares modetekenen die in 1922 op studiereis naar Parijs

Archiveren is iets van nu: je houdt het heden bij voor de toekomst.

trok, met foto's van mannequins bij, staaltjes van stof, een reisverslag enz. Ik heb het dossier ingevoerd in de databank. Als iemand dus schrijft over mode toen, kan hij of zij dat nu terugvinden. Ook bezoekers signaleren ons wat ze ontdekken."

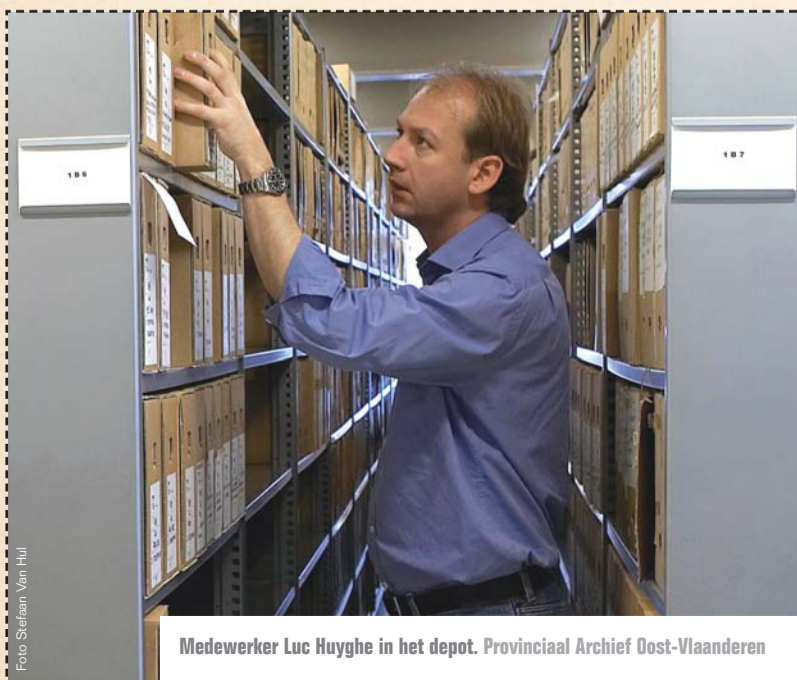
Digitalisering en archieven: een revolutie?

"Eerst dit: je hoorde vaak dat de digitalisering tot minder papier zou leiden, maar wij krijgen elk jaar méér binnen! Digitalisering wil bijvoorbeeld zeggen dat we onze 50.000 steekkaarten op internet toegankelijk maken. Ook belangrijke reeksen documenten digitaliseren we, zoals de Atlas voor de buurtwegen uit 1850. Die is nu gescand en wordt intens gebruikt, door de dienst Wegen of bij burenrudies... Denk ook aan de vele beeldbanken met foto's. Alle archieven digitaliseren lijkt mij een utopie, alleen al door de kosten."

"Als het over archieven gaat die nu worden aangemaakt, is digitaliseren een complexe zaak. Er ging de jongste twintig jaar veel verloren. Hoe bewaar je digitale bestanden? De programmatuur veroudert, diskettes zijn onleesbaar, e-mails worden gewist, websites verdwijnen, noem maar op... Maar er wordt aan gewerkt."

Een citaat om te eindigen: archieven zijn niet stoffig maar interessant en hedendaags.

"Dat klopt natuurlijk! Iedereen vormt archief, ook thuis. Archiveren is iets van nu: je houdt het heden bij voor de toekomst. En op den duur wordt dat heden verleden."

Medewerker Luc Huyghe in het depot. Provinciaal Archief Oost-Vlaanderen

IDENTITEITSKAART – IDENTITEITSKAART – IDENTITEITSKAART – IDENTITEITSKAART

PROVINCIAAL ARCHIEF OOST-VLAANDEREN - GENT

Pelikaanstraat 38 - 9000 Gent (postadres: Gouvernementstraat 1 - 9000 Gent)
T 09 267 87 52 - karin.vandermeersch@oost-vlaanderen.be - www.oost-vlaanderen.be

OPENINGSUREN :

de leeszaal is open op dinsdag, woensdag en donderdag van 9 tot 12 uur en van 13.30 tot 16.30 uur. Tijdens de schoolvakanties enkel op afspraak

TOEGANKELIJKHEID :

toegankelijk voor rolstoelgebruikers via de ingang Abelstraat 7

BIJZONDER STUK :

rapport door een lerares snit en naad van studiereizen naar Parijs (met foto's, staaltjes stof) (7/19/1).

Het Provinciaal Archief beheert de documenten van de diensten van het provinciebestuur sinds 1900. De archiefbestanden bieden informatie over allerlei taken van het provinciebestuur, gemeentebesturen, kerkfabrieken en commissies van openbare onderstand/OCMW's. Voorbeelden zijn verkiezingen, militie, financiën, sociale zaken, infrastructuur, culturele aangelegenheden, economie, onderwijs en beheer van het onroerend patrimonium.

IN MEMORIAM JOZEF VAN HUL

(1894-1918)

BEVEREN, 1924 – Zes jaar geleden werd een veelbelovend jong talent in de kiem gesmoord. De bevrijding was nabij, maar voor de Beverse kunstenaar Jozef Van Hul kwam ze te laat. Vermoedelijk op 29 september 1918 is hij tijdens een verkenningstocht in de buurt van Diksmuide gestorven. We overlopen zijn veel te korte leven.

Portret van Jozef Van Hul in uniform. Privé-collectie.

3 juli 1914

Van Hul wordt bij de mobilisatie ingedeeld bij het 13de linieregiment en trekt naar het front. Hij blijft tekenen en schilderen, op papier en op de schaarse doeken die hij nog te pakken krijgt.

1916

Op de tentoonstelling 'Kunst op den IJzer' in Nieuwpoort zijn tien van de 120 werken van Van Hul. De Belgische Standaard, die de soldaat-kunstenaars had uitgenodigd om werk in te zenden, is enthousiast: "De jonge Van Hul, voor de eerste maal dat hij tentoonstelt, was een openbaring met zijn hoekige, karaktervolle koppen in houtskool getekend en zijn drie aquarellen, prachtig van wemelende kleuren-ineensmelting en vol diepte. Een wordende persoonlijkheid." Ook in 1917 en 1918 neemt Van Hul deel aan dit jaarlijkse gebeuren.

1918

In maart ligt Van Hul met een zware bronchitis in het ziekenhuis van de Franse stad Calais. Hij keert in juni terug naar het front, waar hij veel schetsen maakt, ook op karton. Schilderen kan voorlopig niet. Pas in augustus wordt zijn bestelling doek en witte verf geleverd!

29 september 1918

Van Hul wordt als vermist opgegeven.

12 maart 1919

Er vindt een afscheidsviering plaats in de parochiekerk van Melsele.

20 juni 1924

De ambtenaar van de burgerlijke stand van de gemeente Beveren, waar hij woonde, acteert het overlijden van Jozef van Hul in het overlijdensregister. Gestorven voor het vaderland...

De redactie hecht eraan, ook na al die jaren, de familie Van Hul haar blijken van oprechte deelneming aan te bieden.

'Landschap'. Privé-collectie

1894

Op 13 februari ziet Van Hul het levenslicht in Melsele, als oudste kind van Carolus Ludovicus, koopman in eieren, en van Joanna De Coninck. Een jaar later verhuist het gezin naar een nieuwe woning aan de Beverse Vesten. Jef zal de lagere school volgen bij de broeders in Sint-Niklaas.

1909

'Kleine Jef' spoort richting Antwerpen. Daar volgt hij de lessen aan de Academie. Het is zijn droom kunstschilder te worden, net als zijn vriend en mentor Piet Staut. Hij heeft talent en is gedreven. Dat blijkt uit zijn schooluitslagen, met flink wat 'eerste prijzen'.

1911-1914

Van Hul kiest voor de richting 'Schildering' en krijgt onder meer eerste prijzen in de vakken 'tekening naar antiek beeld' en 'tekening der figuur naar het leven'. In zijn laatste jaar (1913-1914) volgt hij 'schildering naar de natuur' bij schilder Isidor Opsomer.

De jonge heer Jozef Van Hul, heeft dit jaar zich wederom onderscheiden in de kampstrijden der Akademie van Schoone Kunsten te Antwerpen. Hij werd bekroond met een 1° prijs in de klas van stil leven, leeraar M. Opsomer. Wij bieden den knappen leerling onze hartelijkste gelukwensen, eene vruchtbare en blijde toekomst op de baan der kunst.

Uittreksel uit de Gazette van Beveren van zondag 26 juli 1914. Rijksarchief te Beveren, Gazette Van Beveren, 31e jg, nr. 50.

Medewerker Katelijne De Graef haalt archiefstukken op uit het depot. Rijksarchief te Beveren.

SKAART – IDENTITEITSKAART – IDENTITEITSKAART – IDENTITEITSKAART

RIJKSARCHIEF BEVEREN

Kruibekesteenweg 39 bus 1 - 9120 Beveren - T 03 750 29 77
 rijksarchief.beveren@arch.be - http://arch.arch.be

OPENINGSUREN :

de leeszaal is geopend van dinsdag tot vrijdag van 8.30 tot 16.30 uur en op zaterdag van 8.30 tot 12 uur en van 13 tot 16 uur. Tijdens de maanden juli en augustus is het Rijksarchief gesloten op zaterdag en tussen 12 en 13 uur op weekdagen

TOEGANKELIJKHEID :

toegankelijk voor rolstoelgebruikers

BIJZONDER STUK :

tekst van de keure van het Land van Waas uit 1241 en de uitbreiding ervan in 1277 (handschrift op perkament, 14de eeuw). Met dit document bekrachtigde de graaf van Vlaanderen het bestaan van het Land van Waas als instelling officieel. Het document is bijna twee meter lang, waardoor het opgerold bewaard moet worden.

OMVANG :

42 strekkende kilometer

Het Rijksarchief te Beveren bewaart archieven van zowel publiek- als privaatrechtelijke archiefvormers waarvan de zetel of vestigingsplaats ligt of lag op het grondgebied van het gerechtelijke arrondissement Dendermonde. Het fungeert ook als hulpdepot (voor hedendaagse archieven) voor archiefvormers met zetel in de Vlaamse provincies.

In het Rijksarchief te Beveren kunnen ook (21.655) microfilms worden geraadpleegd van de parochieregisters, de registers van de burgerlijke stand van de Vlaamse gemeenten en enkele andere genealogische bronnen.

IDENTITEITSKAART – IDENTITEITSKAART – IDENTITEITSKAART – IDENTITEITSKAART

GEMEENTEARCHIEF BEVEREN

Stationsstraat 2 - 9120 Beveren - T 03 750 17 90 - archiefdienst@beveren.be - www.beveren.be

OPENINGSUREN :

iedere werkdag van 8.30 tot 12.30 uur en na afspraak

TOEGANKELIJKHEID :

toegankelijk voor rolstoelgebruikers

BIJZONDER STUK :

plan van architect Paul Hankar voor een gevel van het atelier van schilder Albert Ciamberlani in Brussel, 1897 (ingekleurd)

OMVANG :

ca. 1800 strekkende meter

In het Gemeentearchief Beveren berusten, behalve het bestuurlijke en administratieve archief van de huidige gemeente Beveren, ook de administratieve archieven van de vroegere gemeenten Beveren-Waas, Kieldrecht, Doel, Melsele, Haasdonk, Verrebroek, Kallo en Vrasene. Sinds de fusie van 1977 vormen zij de nieuwe gemeente Beveren. De nadruk ligt op documenten uit de 19de en 20ste eeuw. Het oudste stuk is een kaartenboek van Melselepolder door landmeter Lieven Van Thuyne uit 1611.

Daarnaast bouwt het archief een Documentatiecentrum Fort Liefkenshoek uit, met archiefdocumenten, kaarten, plans, publicaties en documentatie over het fort en de Tachtigjarige Oorlog.

Ten slotte bevat het archief een (van omvang) bescheiden persoonsarchief van de symbolistisch-idealistische schilder Albert Ciamberlani (1864-1956).

Archivariss Carine Goossens met een plan van architect Paul Hankar. Gemeentearchief Beveren.

PROSPER THUYSBAERT EEN LEVEN IN BEELD

Bron: Nico Van Campenhout, *Jonkheer Prosper (Paul) Thuysbaert (1889-1965). Aanzet tot een biografische studie, 2005.*

LOKEREN, 2005 – Veertig jaar geleden stierf op 76-jarige leeftijd oud-burgemeester en jonkheer Prosper Thuysbaert. ‘Een groot burgemeester van een kleine stad’ is de bekendste omschrijving van deze veelzijdige man. We blikken terug op zijn leven met beelden uit het Stadsarchief Lokeren en het archief van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas.

Stadsarchief Lokeren

1 De 11-jarige Thuysbaert, zoon van notaris en burgemeester Prosper (Frans) Thuysbaert en Irma De Vuyst, de eerste vrouw in de Lokerse gemeenteraad. Zij hadden tien kinderen. Lager en middelbaar onderwijs volgde Thuysbaert in Lokeren (Sint-Lodewijkcollege) en Aalst (Jezuïetencollege). Hij woonde zijn hele leven in het huidige Huis Thuysbaert aan het Stationsplein.

2 Thuysbaert als student. Hij behaalde aan de Leuvense universiteit de diploma's van doctor in de rechten en in de politieke en sociale wetenschappen, en van kandidaat-notaris. Al in 1913 schreef hij een monografie over de geschiedenis van de landbouwers- en plattelandsbevolking in het Land van Waas. Emancipatie ('volksverheffing') bleef voor deze sociaal bewogen cultuurflamingant zijn hele leven een inspiratiebron.

3 In 1933 wordt Thuysbaert hoogleraar in Leuven. De vernederlandsing van het rechtsleven en de notarispraktijk is een van zijn bekommernissen. Hij blijft notaris, is een bedrijvige publicist, houdt zich intens bezig met toneel en bouwt aan een politieke carrière in de katholieke partij, onder meer als provincieraadslid.

4 De 58-jarige Thuysbaert wordt in 1947 burgemeester van Lokeren. We kunnen hem omschrijven als een 'Vlaamsgezinde Belgische patriot en autoritair hiërarchisch denkende katholiek'. Thuysbaert blijft twaalf jaar de dynamische burger-vader van homogene CVP-colleges. Zijn vooruitziend, 'verlicht' beleid steunt op een bijzonder planmatige en onderbouwde aanpak. Niet iedereen was het echter altijd eens met zijn nogal dominante optreden.

5 Op 8 november 1965 overlijdt Thuysbaert. Zijn gezondheidstoestand is dan al langer verslechterd. In 1959 was hij als jonkheer in de adelstand verheven. Met hem sterft een complexe persoonlijkheid die conservatief dacht, progressief handelde, gezag elitaire opvatte en zich sterk inzette voor het verhelpen van uiteenlopende maatschappelijke noden en problemen.

Archivaris Nico Van Campenhout met het cijns- en rentenboek. Stadsarchief Lokeren.

IDENTITEITSKAART - IDENTITEITSKAART

STADSARCHIEF LOKEREN
Torenstraat 1 A - 9160 Lokeren - T 09 340 50 61
stadsarchief@lokeren.be - www.lokeren.be

OPENINGSUREN :
iedere woensdag van 13.15 tot 17.15 uur en de overige
weekdagen op aanvraag

TOEGANKELIJKHEID :
toegankelijk voor rolstoelgebruikers

BIJZONDER STUK :
cijns- en rentenboek van de kerk van Lokeren uit 1503

OMVANG :
ca. 2500 strekkende meter

In het stadsarchief worden zowat alle bestuurlijke en administratieve documenten bewaard die werden geproduceerd op het huidige grondgebied van de Stad Lokeren, inclusief de deelgemeenten Eksaarde en Daknam. Het oudste archiefstuk dateert uit 1348. Er worden ook heel wat foto's, prenten en affiches bewaard, naast kaarten en plans, documenten van Lokerse personen, verenigingen en bedrijven, officiële en (kunst)historische publicaties en allerhande (week)bladen en tijdschriften uit de Lokerse regio.

EEN RAAP EN EEN STUK LAND*
Heemkundige Kring De Souvereinen, Lokeren (Daknam, Eksaarde, Lokeren)
Correspondentieadres: Lammeken 55, 9160 Lokeren
desouveireinen_lokeren@yahoo.com - 09 348 40 43 (Alex Dierick, secretaris)

ONS AANBOD:
Vooral publicaties, met jaarlijks 4 nummers van ons tijdschrift 'De Souvereinen'. Ook aparte speciale nummers, zoals over het markttoerooi van Lokeren (1555), over architectuur en urbanisatie in Lokeren (1840-1890), over Joannes Baptista De Smet (1674-1741), de Lokerse bisschop van Ieper en Gent en over de meidagen van 1940 in Lokeren.

*De raap in het wapenschild van Lokeren herinnert aan de landbouwgeschiedenis. De naam Lokeren kan 'ingesloten stuk land' betekenen.

KOM NAAR HET LAND VAN BIBRU!*
*Bibru' is het oude Germaanse/Keltische woord voor 'Bever'.

Hertogelijke Heemkundige Kring 'Het Land van Beveren'

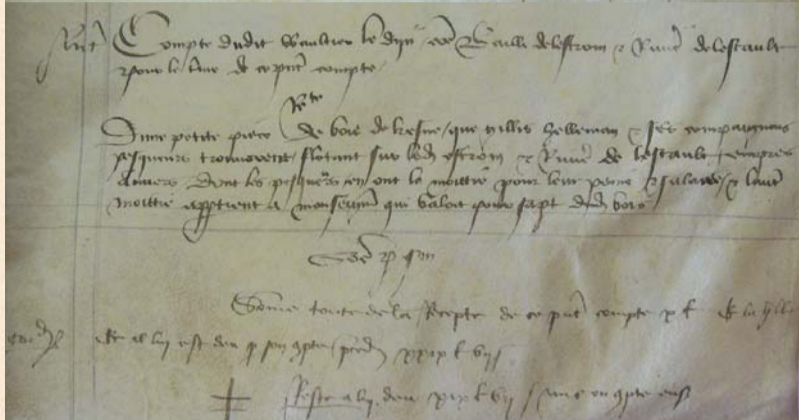
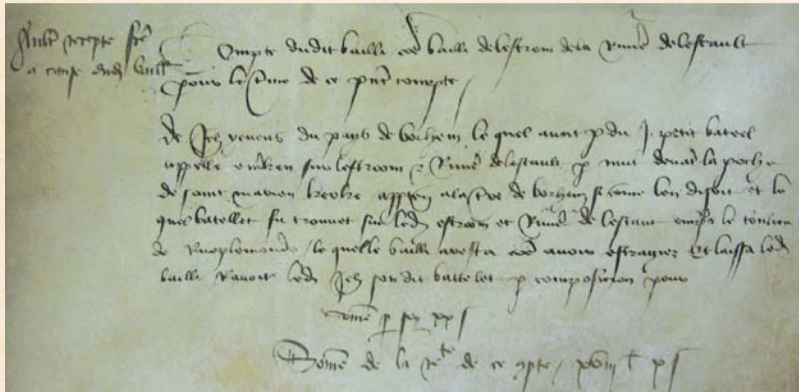
- het heemkundige museum in kasteel Cortewalle
- het driemaandelijks tijdschrift 'Het Land van Beveren'
- tentoonstellingen (vaak met catalogi)
- lezingen en andere activiteiten
- een bibliotheek met alles (of toch veel) over de geschiedenis van Beveren en omgeving, en met tal van tijdschriften van kringen uit de buurt
- een archief, met voor familieonderzoekers een uitgebreide collectie doodsbriefjes en rouwprentjes

www.landvanbeveren.be
met o.m. de catalogus van de bibliotheekcollectie

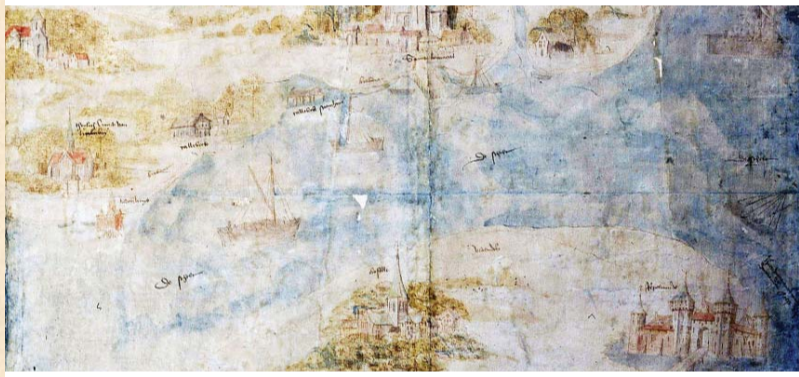
Adres archief en bibliotheek: Kloosterstraat 35, 9120 Beveren
Adres museum: Gemeentelijk Heemkundig Museum Beveren, Kasteel Cortewalle, Zwarte Dreef 1, 9120 Beveren
secretariaat@landvanbeveren.be

Bezoek archief en bibliotheek?
Na afspraak: Dirk Van Duyse, ondervoorzitter,
T 03 775 35 12, dvdnadine@hotmail.com.
Het museum kan je bezoeken van Erfgoeddag tot en met eind september iedere zondag van 14 tot 17 uur.

EXCLUSIEF: GESPREK MET DE RUPELMONDSE STROOMBALJUW

Uittreksels uit de rekening van de baljuw van Rupelmonde, januari-mei 1424, september-januari 1424-1425. Algemeen Rijksarchief te Brussel, Rekenkamer, nr. 14112.

Detail van de Scheldekaart van Rupelmonde tot aan het Zwin en het eiland Walcheren, anno 1468. Algemeen Rijksarchief te Brussel, Kaarten en Plans, nr. 351.

RUPELMONDE, 1424 – Een ambtenaar die een interview toestaat: het gebeurt niet elke dag! Wij slaagden erin Wautier le Dyn, de huidige stroombaljuw van Rupelmonde, te strikken voor een gesprek over criminaliteit, prostitutie en corruptie, én het aangespoelde bootje Anniken. Ons gesprek eindigde abrupt...

Van onze verslaggever

Meneer le Dyn, wat doet een baljuw?

Le Dyn: "Wel, ik vertegenwoordig het gezag en ik sta dus in voor het toepassen van oude en nieuwe richtlijnen, zoals bijvoorbeeld welke munten in onze dagen nog aanvaard worden. Of als er na een slechte oogst een verbod is op de uitvoer van graan, houd ik daar toezicht op. Je kunt mij ook de plaatselijke gerechtsofficier noemen, een soort openbare aanklager eigenlijk."

Uw titel vermeldt ook 'stroombaljuw'. Wat houdt dat in?

Le Dyn: "Ik ben ook bevoegd voor de Schelde, vandaar dat begrip 'stroombaljuw'. Zoals u misschien weet, behoort de Schelde door een verdrag uit 1336 toe aan de graaf van Vlaanderen, behalve de strook voor Antwerpen. Mijn bevoegdheid houdt bijvoorbeeld in dat ik tol hef op de scheepvaart en het visrecht uitbaat. Ik herinner er terloops even aan dat alle vis die in de Schelde is gevangen, op de markt van Rupelmonde verkocht moet worden! Niet iedereen blijkt daarvan op de hoogte te zijn..."

Bij welke misdaden treedt u zoal op? En wat zijn de straffen?

Le Dyn: "De bekende gevallen: zedenfeiten zoals prostitutie, economische misdaden, het niet erkennen van het wettelijk gezag, toevanarij, diefstal... De straffen zijn in het beste geval minnelijke schikkingen, maar vaak ook boeten, verbanning of zelfs de doodstraf. Ik moet er tot mijn spijt op wijzen dat met name vandaag de dag de prostitutie een ernstig probleem vormt, zowel door rondtrekkende prostitutiees als door vrouwen uit Rupelmonde. Ik wijd dat onder meer aan de verslechterende economische toestand."

Bij enkele recente gebeurtenissen was er sprake van 'het strandrecht'. Kunt u ons dat even uitleggen?

Le Dyn: "Ik doe dat misschien het best met die twee recente gevallen: deze winter trof de visser Gillis Helleman een stuk hout aan, dat op de Schelde aan het drijven was. Hij heeft dat mogen hergebruiken, maar eerst moest hij mij de helft van de geschatte waarde van het stuk betalen. Dat is een voorbeeld van het

strandrecht. Rond dezelfde tijd spoelde hier in Rupelmonde een boot aan. Die bleek achteraf van Jehan Yenens te zijn uit Bornem. Hij had zijn boot Anniken bij nacht kwijtgespeeld ergens bij Mariakerke. Met hem heb ik een minnelijke schikking getroffen."

Wij vernamen uit goede bron dat u een deel van de inkomsten zou achterhouden? En dat uw oversten door de schuldenberg bij de hoogste bewindvoerders voorschotten van u vragen? Daardoor bent u gedwongen meer veroordelingen tot boetes uit te spreken, omdat u dat geld moet terugverdienen. Een soort verkapte belastingverhoging dus, die de mensen bovendien het gevoel geeft dat er meer onveiligheid is. Het woord 'corruptie' valt wel eens...

Le Dyn (opgewonden): "Ik vind die vragen niet opportuun. En geruchten zijn er altijd, meneer. Mag ik u er overigens op wijzen dat ik naar een volgende afspraak moet?"

EITSKAART – IDENTITEITSKAART – IDENTITEI

GEMEENTEARCHIEF KRUIBEKE

O.L.V.-Plein 18-19-20 - 9150 Kruibeke - T 03 740 02 15
burgstand@kruibeke.be - www.kruibeke.be

OPENINGSUREN :

geïnteresseerden kunnen afspreken met archiefverantwoordelijke Marleen De Laet voor de consultatie van de registers van de burgerlijke stand

TOEGANKELIJKHEID :

toegankelijk voor rolstoelgebruikers

BIJZONDER STUK :

kaart- en metingenboek van de parochie en heerlijkheid van Kruibeke, vernieuwd door C.B. Manderschaidt, 1711

Het gemeentearchief bewaart de stukken van de deelgemeenten Kruibeke en Rupelmonde (het archief van de deelgemeente Bazel werd overgebracht naar het Rijksarchief in Beveren).

In de kelder van het gemeentehuis (gedeelte 'De Brouwerij') komt er in de toekomst een archiefruimte met rolkasten. De archiefstukken worden momenteel geïnventariseerd en kunnen nog niet geraadpleegd worden.

Archiefverantwoordelijke Marleen De Laet met het kaartenboek van Manderschaidt. Gemeentearchief Kruibeke.

EEN FAMILIEARCHIEF MET

STANDING

Private Stichting Vilain XIII

Het familiearchief Vilain XIII is in augustus 2006, op initiatief van de private stichting Vilain XIII en met medewerking van het gemeentebestuur van Kruibeke, teruggebracht naar zijn oorspronkelijke bewaarplaats op het kasteel van Bazel. Het bevat meer dan 10 000 documenten over één van de oudste adellijke geslachten in Vlaanderen.

Adres archief en museum
Kasteel Wissekerke
Kruibeeksesteenweg 2
9150 Bazel (Kruibeke)

Openingsuren: het archief zal in 2006-'07 niet toegankelijk zijn omdat het geïnventariseerd wordt.
Contactpersoon: Peter De Wilde, T 03 252 63 90.

BAR, BEHUISD

Heemkundige Kring Wissekerke, Bazel (Bazel, Kruibeke, Rupelmonde, Steendorp)

Bazel, oorspronkelijk Barsela, is samengesteld uit de woorden 'bara' ('bar', 'woest') en 'sali' of 'sele' (behuizing voor mens en vee die uit één ruimte bestaat).

- > het viermaandelijks tijdschrift 'Wissekerke'
- > gelegenheidspublicaties
- > thematentoonstellingen: in 2006 over Vilain XIII en in 2007 'Trouwen is houden'
- > het heemmuseum in de voormalige pastorie van Bazel, met een authentiek oud volkscafé
- > verzamelen van boeken, tijdschriften, doodsprentjes, brieven, foto's en documenten, vooral dankzij schenkingen van dorpsgenoten
- > een bijzonder rijk archief met stukken uit de 16de tot 20ste eeuw

www.wissekerke.be

Adres museum en archief: Museum Heemkundige Kring Wissekerke, Kruibekestraat 2, 9150 Bazel (Kruibeke)
Bezoek archief en bibliotheek? Enkel na afspraak en voor leden: Herwig D'hondt, archivaris, T 03 744 04 28, herwig.dhondt@belgacom.net
Het museum en de herberg 'De Drij Klakken' zijn geopend tijdens de tentoonstellingen op zondag van 14 tot 18 uur en op afspraak (T 03 774 19 71).

SCHRIJNENDE TOESTANDEN IN DE KLINGE

DE KLINGE, 1854 – Het is al enkele jaren geen nieuws meer: het gaat slecht in het grensdorp De Klinge. Wij stuurden onze verslaggever naar het getroffen gebied. Wat is er aan de hand? Hoe is het zo ver kunnen komen? Wat moet er gebeuren? Als het verkopen van menselijke mest je broodwinning wordt, is er duidelijk iets grondig fout...

Van onze verslaggever

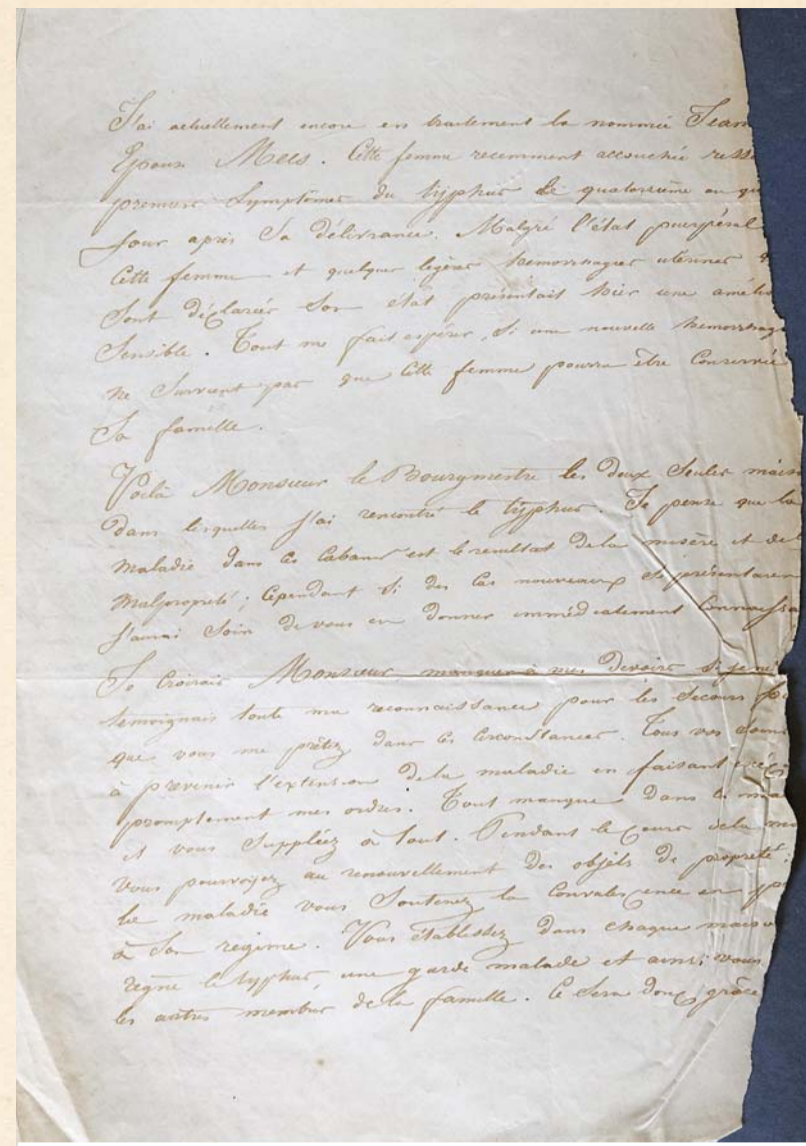

“Stank of sterven? Geef mij maar stank!”

ons ook gezegd dat we voorzichtig moesten blijven. Een drietal jaar geleden was er in De Klinge een tyfusedemie. Een dokter die anoniem wenst te blijven: “Wat wil je? Als je ziet in welke ellendige omstandigheden de mensen moeten leven... Logisch dat er nu en dan armenziektes uitbreken, en dat ze snel om zich heen grijpen.” Opmerkelijk ook als je in De Klinge rondwandelt: veel van de 272 hectare grond van het dorp is zichtbaar onvruchtbaar.

Nachtwaken
Ondanks de miserie is er misschien ook licht aan het einde van de tunnel. Burgemeester Van Hove: “Wij doen als bestuur in elk geval grote inspanningen. Eerst en vooral proberen we de hoogste noden te lenigen door het uitdelen van soep, aardappelen, erwten, witte bonen etc. In het armenwerkhuis van de gemeente kunnen behoeftigen aan het werk en we hebben een kantwerkschool voor arme meisjes gesticht. Verder zijn er projecten voor werklozen: bosontginning, andere openbare werken, nachtwaken...”

Wanhoop
Eén tafereel blijft voor eeuwig op ons netvlies (en in onze neus) gebrand. Op straat zagen we een man strompelen die een kruiwagen voortduwde waar een walgelijke geur uit opsteeg. Drek, overduidelijk, maar op onze vraag welke drek

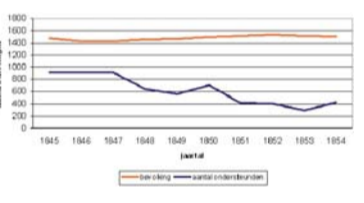

Brief van een dokter aan burgemeester Van Hove, 9 augustus 1850. In deze brief legt de dokter een verband tussen de miserabele levensomstandigheden van De Klingenaars en het uitbreken van tyfus. Rijksarchief te Beveren, Gemeentelijk modern archief De Klinge, briefwisseling openbare gezondheid, nr. 475.

schrokken wij ons een bult: “Mensendrek, meneer. Ik ben zes-zeven uur onderweg geweest, een eind in Nederland en terug. Het brengt mij 1 tot 1,20 frank op. Stank of sterven? Geef mij maar stank!” Burgemeester Van Hove: “Wel ja, walgelijk en bovendien hinderlijk, maar toch bewonder ik die mensen. En het zijn er niet weinig. Wat doe je als je wanhopig bent?” Gevraagd naar een oplossing voor de omvangrijke problemen in De

Klinge gooit de burgemeester wanhopig de armen in de lucht. En toch: “Ik heb al geklaagd bij de hogere overheden dat onze gemeente zo klein is, en dat zandgrond niet de dankbaarste grond is. Men ging het dossier bekijken, is mij gezegd. Goede aardappelooigsten, dat hebben wij vooral nodig. Ik bid elke dag dat het er de komende jaren van mag komen...” Wij duimen mee!

Grafiek met de verhouding tussen de totale bevolking van De Klinge en het aantal mensen die leven van openbare ondersteuning tussen 1845 en 1854. Deze cijfers komen uit de gemeenteraadsverslagen en de jaarverslagen van De Klinge.

ning, een cijfer dat sindsdien fel is gezakt. Hoe kon het toen zo ver komen? Burgemeester Van Hove kent het antwoord: “Alles is eigenlijk begonnen in 1830, met de onafhankelijkheid van België. Dan is ons dorp in tweeën gesplitst. Daar kwam nog bij dat onze burgers toen niet meer op de Zeeuwse eilanden mochten gaan werken én dat hun pachtgronden in Nederland onder water werden gezet.”

Tyfus
Een rondgang door het dorp bevestigt dat het in De Klinge niet goed gaat. De werkloosheid is zichtbaar groot en om de vijf voet werd ons om een aalmoes gevraagd. Er werd

TERUG NAAR DE SCHOOLBANKEN
Pavlo(v): Project Archivering binnen Vlaamse onderwijsinstellingen

Ons aanbod:
Tweehonderd jaar geschiedenis weergegeven in documenten, foto's en films, in digitale vorm of op andere dragers. Dit archief vertelt het verhaal van duizenden leerlingen en honderden leerkrachten. En het verhaal van een school die duidelijk positie innam binnen het Vlaamse onderwijslandschap

www.sjks.be

Adres archief en museum
Sint-Jozef-Klein-Seminarie
Collegestraat 31
9100 Sint-Niklaas

Open op wekdagen van 9 tot 12 uur en van 13 tot 17 uur.
Contacteer Koen Verstraeten, archivaris, T 03 780 71 59, archief@sjks.be.

- een uitgebreid fotoarchief over de vier deelgemeenten, met o.m. het fotokabinet van dorpsfotograaf Florent De Vijlder
- boeken en tijdschriften, films en foto's kunnen geraadpleegd en bekeken worden tijdens de openingsuren van de musea
- jaarlijks nieuwe thematentoonstelling
- rondleidingen na afspraak
- driemaandelijkse tijdschrift 'De Kluienaar'

DUIK IN DE FOTOKLUIS!

HEEMKUNDIGE KRING DE KLUIZE, SINT-GILLIS-WAAS (DE KLINGE, MEERDONK, SINT-GILLIS-WAAS, SINT-PAUWELS)

Adres museum en archief
Museum Oud-Gemeentehuis, Dries 21, 9170 Sint-Pauwels
Museum Oud-Vrederegerecht, Kerkstraat 63, 9170 Sint-Gillis-Waas
heemkunde@dekluize.be - www.dekluize.be

Openingsuren museum en archief:
eerste zondag van de maanden mei tot september, van 10 tot 12.30 uur
(Sint-Pauwels) en de derde zondag van de maanden mei tot augustus van 10 tot 12.30 uur (Sint-Gillis-Waas) en na afspraak: Romain D'Hollander, voorzitter, T 03 776 40 90 of Luc Ruymbeke, ondervoorzitter, T 03 770 76 36.

Archivaris Kenneth Coleman in de nieuwe depotruimte met mobiele rekken. Gemeentearchief Sint-Gillis-Waas.

IDENTITEITSKAART – IDENTITEITSKAART – IDENTITEITSKAART

GEMEENTEARCHIEF SINT-GILLIS-WAAS
Oud-Vrederegerecht - Kerkstraat 63 - 9170 Sint-Gillis-Waas
T 03 233 62 05 - kenneth.colleman@sint-gillis-waas.be - www.sint-gillis-waas.be

OPENINGSUREN :
geïnteresseerden kunnen na een afspraak met archivaris Kenneth Colleman in het gemeentearchief terecht

TOEGANKELIJKHEID :
toegankelijk voor rolstoelgebruikers

BIJZONDER STUK :
Kermisaffiche 1939, Gemeentearchief Sint-Gillis-Waas, archief deelgemeente Sint-Pauwels, 1.855.1 Kermissen 1939-1953

OMVANG :
600 strekkende meter

Het gemeentearchief bewaart in de eerste plaats het modern archief (1796-1977) van Sint-Gillis-Waas en van de drie deelgemeenten De Klinge, Meerdonk en Sint-Pauwels. Men vindt er de belangrijke documenten die door de gemeentebesturen zijn opgemaakt bij het uitvoeren van hun taken. Verder beheert het gemeentearchief enkele stukken uit het oud archief van Sint-Gillis-Waas. Zo kunnen geïnteresseerde bezoekers onder meer parochierekeningen en resolutieboeken raadplegen. In de zomer van 2005 werd een voltijdse archivaris aangesteld om de archiefbestanden te ordenen en te inventariseren. Recent werd ook een nieuwe depotruimte met mobiele rekken in gebruik genomen.

 Foto Stefan Van Hul
 Archivaris Piet Van Bouchaute helpt een bezoeker van de leeszaal. Stadsarchief Sint-Niklaas.

T – IDENTITEITSKAART – IDENTITEITS

STADSARCHIEF SINT-NIKLAAS

 Hendrik Heymanplein 3 - 9100 Sint-Niklaas - T 03 766 61 96
 archief@sint-niklaas.be - www.sint-niklaas.be

OPENINGSUREN :

de leeszaal (op de derde verdieping van de Stedelijke Openbare Bibliotheek) is vrij toegankelijk op woensdag- en donderdagnamiddag, van 13.30 tot 17.00 uur. Studenten en cursisten kunnen er ook buiten de gewone openingsuren terecht, na overleg met de archivaris

TOEGANKELIJKHEID :

toegankelijk voor rolstoelgebruikers

BIJZONDER STUK :

oorkonde uit 1236 over de grensafbakening van de Sint-Nicolaasparochie

OMVANG :

3500 strekkende meter

Het stadsarchief bewaart de archieven van Sint-Niklaas en de deelgemeenten Belsele, Nieuwkerken en Sinaai. Het bezit ook charters en registers van de Sint-Nicolaasparochie en een verzameling films en foto's. Het archief beschikt over een eigen conservatieatelier en ontsluit zijn erfgoed door publicaties, tentoonstellingen en deelneming aan projecten.

In de leeszaal bevinden zich ingebonden fotokopieën van parochieregisters en tienjaarlijkse tafels (burgerlijke stand en bevolking), een collectie bidprentjes en rouwbrieven, en een beperkte handbibliotheek. Twee archiefmedewerkers staan de bezoekers met raad en daad bij.

Ons aanbod:

- het Heemkundig Museum Nieuwkerken-Waas
- vaste tentoonstellingen over klompenmakers, vlasbewerking, landbouw, huisnijverheid, ...
- wisselende thematentoonstellingen
- het zesmaandelijks tijdschrift 'Nieuwkerkse kronieken'
- een uitgebreid archief met dia- en fototheek over het Nieuwkerkse familie- en verenigingsleven, gebouwen en landschappen en heemkundige bibliotheek
- studie van het Nieuwkerkse dialect
- rondleiding voor groepen op aanvraag, ook voor leerlingen uit het lager onderwijs

Adres archief en museum

 Heemkundig Museum Nieuwkerken-Waas,
 Gyselstraat 110, 9100 Nieuwkerken-Waas (Sint-Niklaas)

 Open op dinsdag van 14 tot 16 uur en elke eerste zondag van de maand van 14 tot 17 uur. Ook geopend op Ervgoeddag, tijdens het Ambachtelijk Weekend, op Open Monumentendag, Kermismaandag en na afspraak:
 Toon Vinequeer, voorzitter, T 03 776 45 04, toon.vinequeer@skynet.be
 of Guido Vanhavere, conservator, T 03 776 45 02.

BONAPARTE (EVEN) IN SINT-NIKLAAS!

Bestuurders overhandigen petitie

SINT-NIKLAAS, 1803 – Groot feest gisteren in Sint-Niklaas, waar de bevolking al maanden naar uitkeek: maandag 18 juli 1803 ofte 29 messidor XI (volgens de nieuwe tijdrekening) zal in de annalen van de stad met gouden letters genoteerd staan. Eerste consul Napoleon Bonaparte en zijn gemalin waren in de stad! Ze kwamen van Gent en Lokeren, en trokken nadien verder naar Antwerpen.

Van onze correspondent

Lang was Napoleon Bonaparte niet in Sint-Niklaas – een goed halfuur – maar dat maakte het feest er niet minder om. Het was burgemeester De Mulder die de bewindsman rond halfvier samen met tal van prominenten én een muziekkorps begroette aan het begin van de Nieuwstraat. De premier consul kwam aan in een koets met zes paarden. De Mulder prees Bonapartes verdiensten en Napoleon informeerde op zijn beurt naar de toestand van de bevolking en de economie. Naar aloude traditie was er een gelegenheidsriomfboog opgericht, het werk van stoffeerder en decorateur Joseph Dickerig.

Snuifdoos

Vervolgens ging het naar de Grote Markt. De kleine generaal liet het zich duidelijk welgevalen, ook de vreugdekreten van de bevolking, de vele bloemenslingers aan de huizen en de feestelijke kerkklokken die dankzij sonneur Charles Cogen en zijn helpers hun klanken uitstrooiden. Het bevestigde wat hij wilde weten: of hij populair was en of de inwoners hem steunden, onder meer in zijn oorlog met Engeland. Van burgemeester De Mulder vernamen wij dat Bonaparte hem en zijn Lokerse collega als dank een cadeau heeft beloofd: een gouden snuifdoos met de initialen 'NB'!

Goed van inborst

Dankzij een gunstige wind belandde

Iedereen ziet reikhalzend uit naar zijn komst.

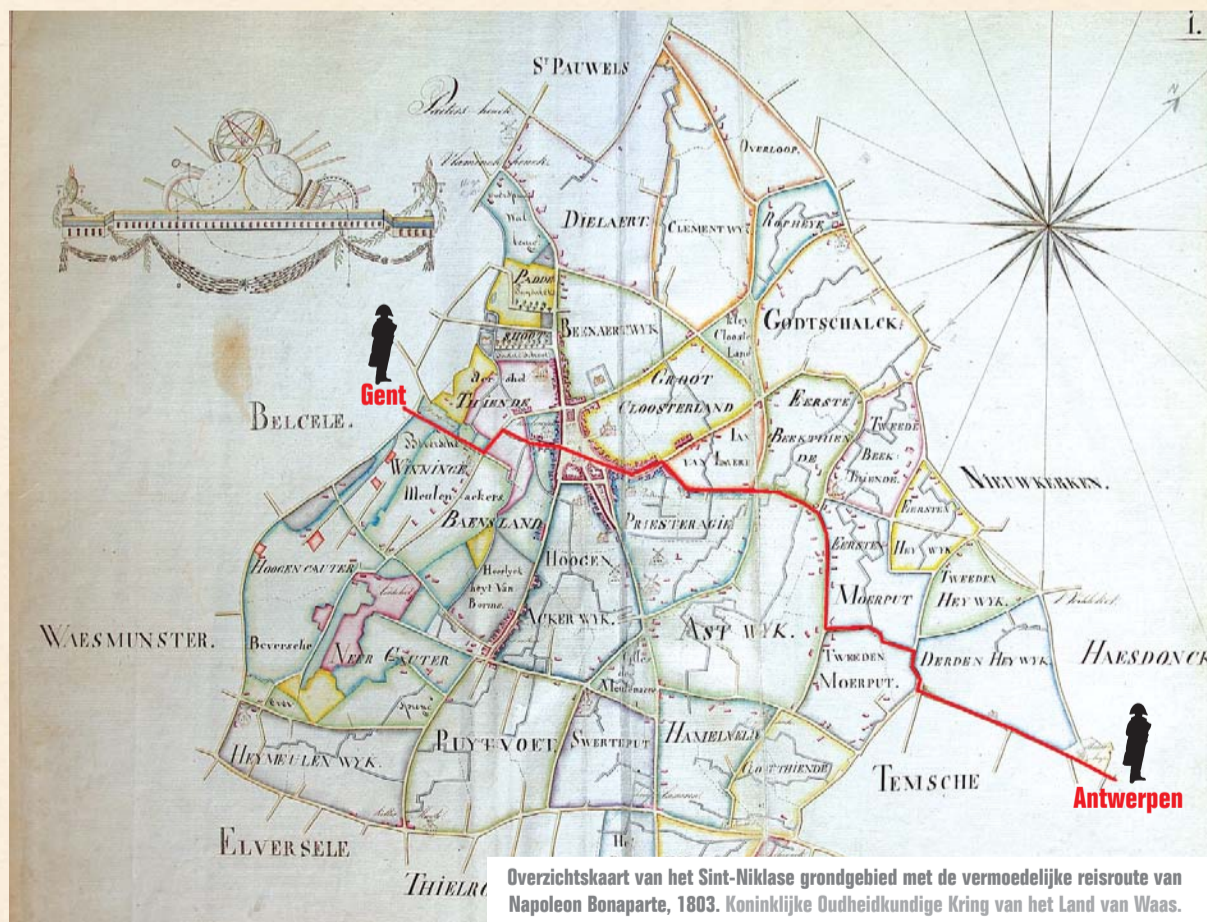
een verslagbrief van generaal Lagrange op onze redactie. Hij is de man die Napoleons bezoek voorbereidde. We citeren: "Het departement is rijk door zijn bodem, zijn landbouw uiteraard, maar vooral zijn nijverheid. Overal zijn ateliers en fabrieken te vinden, vooral in Sint-Niklaas, een kleine stad van elf- tot twaalfduizend zielen, gelegen aan de weg naar Antwerpen. De kleinere dorpen strelen het oog door hun grote netheid en spreiden overal welstand tentoon. De inwoners zijn goed van inborst, zij beschouwen de passage van de premier consul als een groot moment van weldaad en – het weze hier gezegd – iedereen ziet reikhalzend uit naar zijn komst." Naar verluidt was de eerste consul aangedaan bij het zien van de met

graan overdekte markt (het was immers markttag). Ook de uitgestrektheid van het plein verbaasde hem.

Petitie

De stadsbestuurders overhandigden Napoleon ook een petitie, ondertekend door de burgemeesters, gemeenteraadsleden en notabelen van het Land van Waas. Daarin verzoeken de ondertekenaars om het Scheldedepartement in vijf – en niet vier, zoals nu – arrondissementen te verdelen. Hoofdplaatsen moeten volgens de Sint-Niklazenaars worden: Gent, Oudenaarde, Eeklo, Aalst en... Sint-Niklaas, niet concurrent en velle morte Dendermonde, dat volgens hen klein is en moeilijker bereikbaar. De Wazenaars wijzen in de petitie op de historisch belangrijke rol van hun stad.

Na een dik halfuur verliet de premier consul Sint-Niklaas en zette hij zijn inspectieronde van de Franse havens aan het Kanaal en de Noordzee voort. Enige kritiek was te horen op het feit dat dit bezoek de stad 250 frank heeft gekost, terwijl Sint-Niklaas tegen een schuldenberg aankijkt... Voorstanders wijzen erop dat buurstad Lokeren aan het hoge bezoek maar liefst 1866,78 frank uitgaf!

Overzichtskaart van het Sint-Niklase grondgebied met de vermoedelijke reisroute van Napoleon Bonaparte, 1803. Koninklijke Dudheidkundige Kring van het Land van Waas.

EEN STUURBOOM VOOR SINAAIS VERLEDEN*

Heemkring Den Dissel, Sinaai

*Een dissel is een stuurboom van een wagen. De heemkring wil een 'dissel' zijn voor iedereen die meer wil weten over de aardrijkskunde en geschiedenis van Sinaai.

ONS AANBOD:

- het driemaandelijks tijdschrift 'Sinaïek'
- jaarlijks themaboek, in 2006 'Van heilige kindsheid tot missiestoet'
- organisatie van tentoonstellingen over Sinaai
- uitbouw van een documentair archief over Sinaai (de kring is in 2004 opgericht)

 Adres archief: Gemeentehuis, Dries, 9112 Sinaai (Sint-Niklaas)
 Bezoek archief en bibliotheek? Elke tweede en vierde zaterdag van de maand.
 Contacteer Etienne De Meester, voorzitter, T 03 772 41 64, etienne.de.meester@skynet.be.
 www.sinaai.be

F.S. UIT S. BEKENT!

STEKENE, 21 juni 1767 - **S**vlassmokkal: het is een bekende plaag die onze contreien teistert nu er vlasschaarste heerst. De jongste dagen kwam opnieuw een frappant geval aan het licht: dader is deze keer F.S. uit S., die wel zéér actief was... Hij werd gisteren voorgeleid en onder ede ondervraagd. De man heeft met een bekend.

Van onze verslaggever

Zoals bekend komt er sinds enige tijd weinig vlas op de markt en is er sprake van schaarste. De prijzen rijzen dan ook de pan uit. Enkele jaren geleden werd zelfs een uitvoerverbod afgekondigd. Met het oog op die maatregel werd anderhalf jaar geleden in opdracht van het hoofdcollège van het Land van Waas letterlijk van huis tot huis gecontroleerd hoeveel vlas er in de parochies aanwezig was. Voor de parochie S. kwam men bij de telling van december 1765 uit op welgeteld 5568 stenen ofte circa 1600 kilogram.

Werk
Het verhaal van F.S. (33) kan uit de verklaring die hij gisteren 20 juni 1767 aflegde, worden gereconstrueerd. F.S. is klaarblijkelijk een goede bekende van Philippe Tiron, herbergier in De

Zoektocht naar werk dreef mij tot misdrijf

De Oostenrijkse grenspalen 283 en 284 aan de Belgisch-Nederlandse grens in Stekene. Hier steekt François Staes de grens over met zijn gehekelde vlas.

Swaen in Sint Jansteen, dat deel uitmaakt van het Ambacht Hulst. (De Swaen ligt dus in buurland de Verenigde Provinciën.) Wie daar bijvoorbeeld vlas naar wil transporteren, wordt geacht uitvoerrechten te betalen. Voor wie de streek kent: dat is met name het geval vanaf het moment dat je de grenspalen 283 en 284 overschrijdt. Bovendien is die uitvoer, zoals gezegd, verboden. F.S. heeft duidelijk het initiatief genomen: hij verzocht in mei 1766 Philippe Tiron om werk. Die vraag is hem nu fataal geworden.

Gardes
Tiron stelde F.S. voor dat hij ongehekelde vlas zou smokkelen en beloofde hem voor elk pak 10 stuivers. Naar eigen zeggen stond F.S. aanvankelijk aarzelend tot weigerachtig tegenover het voorstel, bang als hij was om te worden aangehouden. Maar Tiron haalde hem over de schreef door te beloven dat hij geen vergoeding zou eisen voor vlas dat F.S. eventueel schielijk zou achterlaten in geval van betrapting door de gardes. Volgens F.S. heeft hij in mei 12 tot 14 pakken 'geëxporteerd', lees: gesmokkeld. Hij deed dat als drager. Zoals bekend maken veel van zijn collega-smokkelaars gebruik van paard en kar.

Hekelhuizen
Hoe ging de smokkel concreet in zijn werk? Ook dat blijkt uit de verklaring van F.S. Beide heren ontmoetten elkaar 's nachts ergens in S. of K., en Tiron overhandigde F.S. de pakken vlas. Hij moest die vervolgens in Sint Jansteen zien te krijgen. Wat ook lukte, tot die ene fatale keer. F.S. verklaarde tot slot ook nog dat er in de buurt van Tiron's huis twee hekelhuizen stonden waar vlas wordt bewerkt.

Lijst van de hoeveelheid vlas in iedere parochie van het Land van Waas. Rijksarchief te Beveren, Archief van het Land van Waas, nr. 605.

Lijst van het stadsch kolondu in den Landen van waas (ingebolde)	
Vanden Oostlaiken Brief van het Hoofft Collège van date 28/ Decr 1765	
Burgheit	1851 Stekene
Cruijvelike	11678
Calloo	
Stekene	566 8
Krujpluonde	1304
voorbelle	2301
Kuise in haedouck	2271
haedouck	4162
Kielrecht	681
thelrode	5784
beverleke in waalvunten	2277 1/2
houleke	5493
S. Brauwel	12794
Buynbelle paddelshol en aerdhol	1339
verre Brauck	2802
Wijnrecht	7421
baedel	12669
waalvunten	24997
elverleke	5859
Lokereu	51945 1/2
Doelouan	2076
S. gillid	23646
Nieuwkerkhuu	4540
S. Nicolaes	24312
Vraekene	17172
beverleke in Lokereu	5136
doerde	4546
beverou	17346
houleke	16124
meldele	16003
Kuay	4227
beddele	12635
beverleke in S. Nicolaes	3561
Totaal	312240 2/3 Stekene

Een schuilplaats voor het verleden*

Heemkundige Kring d'Euzie, Stekene (Hellestraat, Kemzeke, Klein-Sinaai, Koewacht, Stekene)

- ONS AANBOD:**
- jaarlijks twee thematentoonstellingen over Stekene en de deelgemeenten Kemzeke en Klein-Sinaai
 - museum Oud-Station
 - documentatiecentrum en archief
 - driemaandelijks heemkundig tijdschrift 'D'Euzie'

Adres museum en documentatiecentrum:
Museum Oud-Station, Stadionstraat 113, 9190 Stekene
Openingsuren: iedere zondagmorgen van 10 tot 12 uur, uitgezonderd op feestdagen en in de maanden juli en augustus en na afspraak:
Jackie Thiron, secretaris, T 03 779 89 81, j.thiron@skynet.be.
Het archief is niet toegankelijk voor rolstoelgebruikers.

*De 'euzie' (algemeen Nederlands: 'ozing') is het onderste deel van het dak, dat een eind over de muur uitsteekt, waar de regen afdruipt en waar de zwaluwen zich nestelen. Figuurlijk: een afdakje om het verleden een schuilplaats te geven.

www.deuzie.be

Over naar familie

Vlaamse Vereniging voor Familiekunde vzw, afdeling Land van Waas

- het organiseren en coördineren van de activiteiten in verband met genealogie en heraldiek in het Land van Waas
- stimuleren van familieonderzoek door opleiding en aanmoediging
- digitalisering van kostbare registers, zoals de staten van goed, huwelijken in het Waasland (ong. 1600-1900), of de 'slaper' van de abdijs Roosenberg (een allesomvattend overzicht van de gronden en goederen van de abdijs)
- uitbouw van ons centrum door het samenbrengen en inventariseren van de door de vereniging verworven items
- tijdschrift 'VVF-kroniek van het Land van Waas'
- uitgebreide website, met voor leden volledige toegang tot de gegevensbank met allerlei gedigitaliseerde registers en voor niet-leden een beperkte toegang

ADRES ARCHIEF EN BIBLIOTHEEK:
Zamanstraat 49, 1ste verdieping, 9100 Sint-Niklaas
Openingsuren: open iedere zaterdag van 14 tot 17 uur (gesloten in juli).
T 03 776 88 34 (Luc De Backer, voorzitter)
luc.g.debacker@pandora.be
www.vvflandvanwaas.be

KAART - IDENTITEITSKAART - IDENTITEIT

GEMEENTEARCHIEF STEKENE

Stadionstraat 2 - 9190 Stekene - 03 790 02 21
gemeente@stekene.be - www.stekene.be

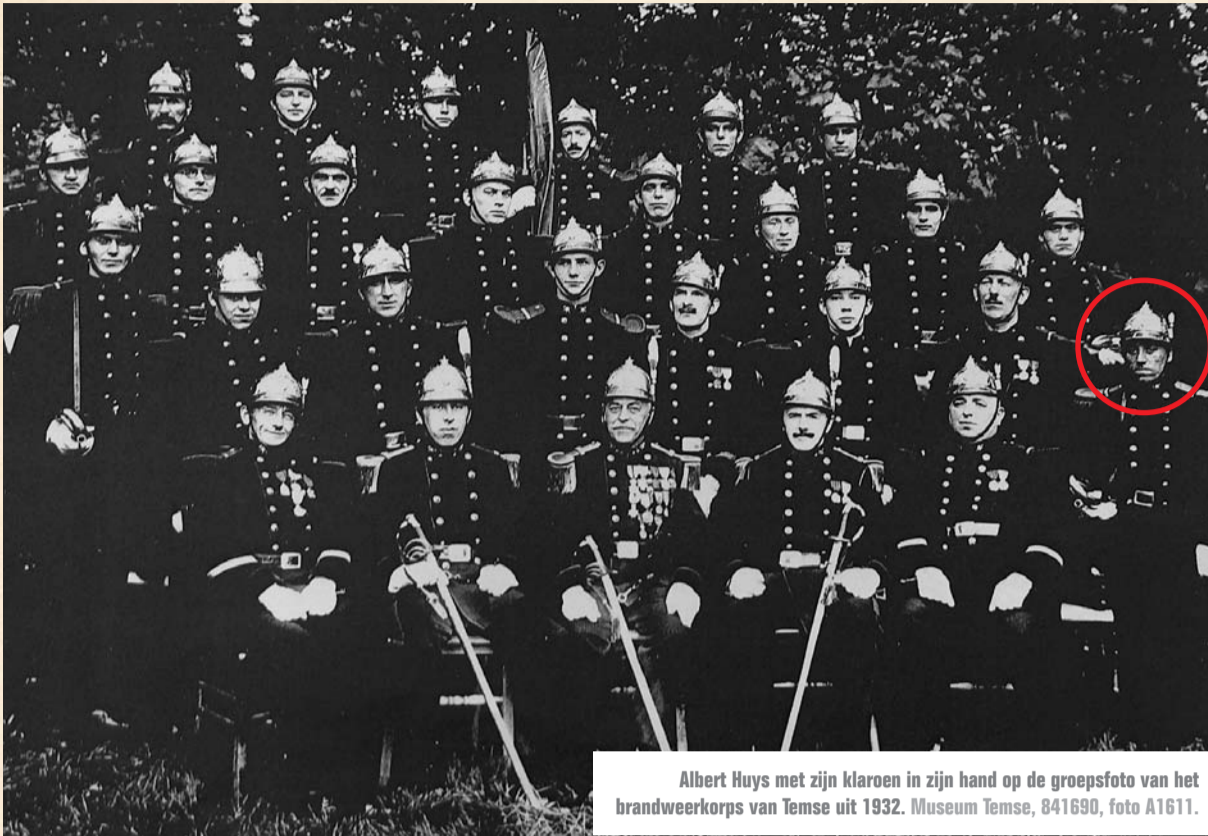
OPENINGSUREN:
geïnteresseerden kunnen in het gemeentearchief terecht na een schriftelijke aanvraag bij het college van burgemeester en schepenen. Het formulier is te verkrijgen in de Stadionstraat 2

TOEGANKELIJKHEID:
het archief en tussenarchief zijn niet toegankelijk voor rolstoelgebruikers, maar archiefstukken kunnen in een andere, toegankelijke ruimte ingekeken worden

Het gemeentearchief bevat alle stukken van na WO I die betrekking hebben op het bestuur en de administratie van de gemeente. De oudste notulen vinden we in het notulenboek van de gemeenteraad van 1826-1853. Het archief bevindt zich op twee locaties: in het oud-gemeentehuis in Kemzeke (een deelgemeente van Stekene) berusten alle stukken van voor de fusie in 1977, en in het gemeentehuis in Stekene zelf de recente dossiers. De ruimte die momenteel als 'tussenarchief' fungeert (waar een laatste controle plaatsvindt voor de stukken definitief in het archief worden geplaatst) wordt op termijn omgevormd tot leeszaal.

BEIR, DE KIEBEDO IS UITGEBLAZEN

Albert Huys met zijn klaroen in zijn hand op de groepsfoto van het brandweerkorps van Temse uit 1932. Museum Temse, 841690, foto A1611.

TEMSE, 30 april 1950 – Voor sommigen kwam het als een donderslag bij heldere hemel, anderen hadden het naar eigen zeggen zien aankomen: Albert Huys – u kent hem ongetwijfeld beter als Beir de Kiebedo – hangt zijn klaroen aan de wilgen. We zullen hem missen, de pompier die jarenlang in ons Temse alarm blies, op de fiets, door weer en wind! Een afscheid-interview.

Van onze correspondent

Albert, mogen wij u eerst vragen waarom u ermee stopt?

Albert Huys: "Ge moogt dat zeker! (wijst naar zijn mond, waar nogal wat tanden ontbreken). Het gaat niet meer. Zonder tanden kunt ge niet blazen. 't Is voor mij twee keer een ramp: ik speel ook bij de harmonie Sint-Cecilia. (er valt een stilte)"

Het doet u duidelijk pijn.

Albert Huys: "Zeker. Ik ben tenslotte nog maar 51. Nu, het is niet omdat ik niet meer kan blazen dat ik niet meer kan spuiten! (lacht grimmig) Ik wil tot aan mijn ouderdomsgrens brandweerman blijven. Ik heb dat ook gevraagd in mijn afscheidsbrief aan de bevelhebber."

Hoe lang hebt u eigenlijk geblazen?

Albert Huys: "Weet ge, ik ben op 15 juni 1922 in dienst getreden van het vrijwillig korps (lacht). Dat is een beetje raar om zo te zeggen... Dat korps was toen pas gesticht.

En in 1930 ben ik benoemd tot korporaal-klaroenblazer. (mijmerend) Da's nu twintig jaar geleden... En het had rap gedaan kunnen zijn: ze hebben er in 1932 aan gedacht om een systeem met sirenes van Bell Telephone te installeren. Maar dat was te duur. 't Is te zeggen: ik was goedkoper. (lacht)"

En wat is uw mooiste herinnering, al is dat voor een pompier misschien een rare vraag?

Albert Huys: "Neenee. 't Is nog niet zo lang geleden. Bijna op de kop af twee jaar geleden kreeg ik voor mijn 25 jaar dienst bij het korps de medaille eerste klas. Er zijn toen schone woorden over mij gezegd: dat ik een voorbeeld ben, dat mijn hart voor het vrijwillig brandweerkorps klopt, dat ik zo trouw en gedreven was... Dat heeft deugd gedaan. Mijn kameraden hebben mij toen ook geplaagd dat ik er niet over kon zwijgen... Maar wat wilt ge? Ik ben een man alleen..."

Er waren ongetwijfeld ook harde momenten?

Albert Huys: "Elke brand is een ramp voor wie het moet meemaken. Maar – hoe moet ik dat zeggen? – ik heb dat altijd graag gedaan. 't Is toch voor de mensen dat we het doen? Of het nu waaide of regende of midden in de nacht, het kon mij allemaal niet schelen. Ik was ook niet alleen, hé: er waren nog andere klokken dan de mijne te horen als het brandde. Die van de kerk! (lacht)"

Krijgt u een opvolger?

Albert Huys: "Ik heb aan onze bevelhebber gevraagd of dat hij een nieuwe korporaal-klaroen wilde benoemen, maar ik weet het niet. Tegenwoordig gebruiken ze meer en meer sirenes. Die hebben ze hier in Temse nog van de oorlog."

Bij het ter perse gaan vernemen wij dat het gemeentebestuur inderdaad heeft besloten voortaan de sirene in te zetten. Aan een mooie traditie is met het vertrek van Albert een einde gekomen!

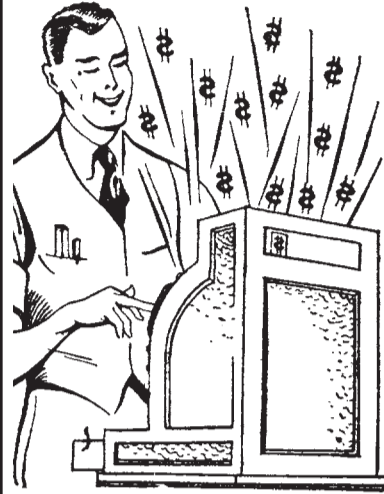
DE FORTUIN VAN ELVERSELE

Heemkundige Kring Braem, Elversele

het driemaandelijkse tijdschrift voor heemkunde 'Braem'

een archief en documentatiecentrum

activiteiten: wisseltonstellingen, zoektochten, voordrachten...

Adres archief en bibliotheek
Huis De Fortune
Dorpsstraat 56
9140 Elversele

Bezoek archief en bibliotheek?
Na afspraak. Marcel De Kimpe,
voorzitter-archivaris,
T 052 46 00 25 of Luc Peleman,
secretaris, T 052 46 39 99,
luc.peleman@sint-niklaas.be.

REINAERT DE VIS? TOM VAN WILDERODE?

Bibliotheca Wasiana

- bewaarbibliotheek en documentatiedienst van het Waasland
- boeken, krantenknipsels, brochures, kaarten en andere informatiedragers over het Land van Waas en zijn (ex-)bewoners (zoals Anton van Wilderode, Tom Lanoye, Reinaert de Vos). De collectie omvat ca. 10.000 boeken en meer dan 3000 documentatiemappen. Geautomatiseerde catalogus
- collecties van alles wat gedrukt en/of geschreven is, of op band, plaat of cd is opgenomen en te maken heeft met het Waasland: historische en wetenschappelijke werken, liedteksten, partituren, affiches, vlugschriften, folders, foto's, prentbriefkaarten, prenten, puzzels, postzegels enz.
- speciale collecties: Camille Melloy-fonds, Camil Van Hulse-fonds, collectie kaarten en plannen, liederenfonds Robrecht Van der Spurt, Ignace De Sutter, René De Clercq, Karel Heynderickx, Filip De Pilleycn, fonds Jozef De Wilde, Boerke Naas
- tentoonstellingen en workshops voor scholen

De collectie kan worden geraadpleegd in de leeszaal van de Stedelijke Openbare Bibliotheek, Hendrik Heymanplein 3, 9100 Sint-Niklaas
T 03 776 14 82
bibliotheca.wasiana@sint-niklaas.be
Openingsuren: van dinsdag t.e.m. vrijdag tussen 10 en 17 uur.

TEITSKAART – IDENTITEITSKAART – IDENTITEIT

GEMEENTEARCHIEF TEMSE

Administratief Centrum De Zaat - Frans Boelplein 1 - 9140 Temse
T 03 710 12 19 - archief@temse.be - www.temse.be

OPENINGSUREN :

voorlopig enkel na telefonische afspraak

TOEGANKELIJKHEID :

toegankelijk voor rolstoelgebruikers

De gemeentelijke archiefdienst van Temse is door de jaren heen uitgegroeid tot een volwaardige dienst. Het gemeentearchief herbergt, naast het archief van de gemeentelijke diensten, enkele belangrijke deelarchieven: het archief van Clemens De Landtsheer, het Hinderdael-archief, de archiefcollectie van de gebroeders Van Raemdonck en het Boelarchief. Daarnaast worden een aantal oude lokale kranten bewaard en beschikt men over een waardevolle collectie bidprentjes en heel wat foto- en filmmateriaal over Temse. De archivaris houdt ook documentatiemappen en boeken bij over de meest uiteenlopende onderwerpen die met de gemeente in verband staan.

Het gemeentearchief van Temse zal eind 2006 overgebracht worden naar een gloednieuwe ruimte in het Administratief Centrum De Zaat, met een moderne en ruime leeszaal voor bezoekers. De verbouwingen zijn bij het ter perse gaan (november 2006) nog volop aan de gang.

Archivaris Digna Coppeters in het nieuwe archiefdepot. Gemeentearchief Temse.

ABDIS EN BISSCHOP IN DE CLINCH

WAASMUNSTER, 1642 – Een aanslepend conflict tussen de Roosenbergabdij en de Gentse bisschop dreigt nog maar eens te escaleren. De twist heeft een nieuw hoogtepunt bereikt: abdis Regina Croes werd zopas uit de Kerk gestoten en gaat daartegen in proces. Wij brengen u de achtergrond van het verhaal. Exclusief met inside informatie uit het kloosterarchief!

ters hun vrijheid nodig voor een goed beheer van hun eigendommen in de buurt. Andere twistpunten zijn de gelofte van armoede en de drukte in het gastenverblijf... Wat de zusters in dat laatste geval 'comfortabel' noemen en 'geschikt voor het ontvangen van familieleden die een verre reis achter de rug hebben', noemt de kerkelijke overheid 'riant', 'luxueus' en 'tuchtverslappend'.

Triest stonden in 1624 zelfs voor een gesloten deur. De zusters en hun toenmalige abdis, Anna de Samillan, wilden hen toen niet eens aanhoren en stuurden de brief van de heren boudweg terug! 'Roosenberg gaat niet dicht' en 'Baas in eigen huis' waren toen enkele slagzinnen. Zelfs aartshertogin Isabella verzocht Triest om passende – lees: harde – maatregelen.

Croes wordt verkozen als abdis, laat een van haar eerste beleidsdaden aan duidelijkheid niets te wensen over: geen clausuur in Waasmunster! Triest weigert haar daarom aanvankelijk in te zegenen. Na een optreden van de aartsbisschop is dat uiteindelijk toch gebeurd.

Gesloten deur

Het standpunt van de abdis is al decennia duidelijk: de kloosterstatuten eisen geen clausuur en daar hoeft hoegenaamd niets aan te veranderen. Een poging tot compromis van de kerkelijke overheid – de huidige zusters behouden hun bewegingsvrijheid, de nieuwe beloven zich wel aan de clausuur te houden – liep een hele tijd geleden al met een sisser af. Vertegenwoordigers van bisschop

Proces na proces

De reactie van Triest in de jaren 1620 was bikkelhard: het interdict, opnieuw een begrip uit het kerkelijk recht. Het betekent dat er in de abdij geen kerkelijke diensten meer mogen plaatsvinden. De zusters gingen in beroep en Triest werd door zijn oversten in Rome teruggefloten! Er volgden nog een paar processen, maar om een lang verhaal kort te maken: wanneer in 1635 Regina

Woord tegen woord

Vijf jaar geleden leek de zaak na lange onderhandelingen in der minne te worden geregeld: er kwamen nieuwe statuten en de abdis dankte de bisschop daar zelfs voor. Maar er stroomde intussen weer veel water door de Schelde. Blijkbaar hield Croes zich volgens de bisschop niet aan de beloften. De zuster ontkent dat. En nu is er dus een nieuwe stap gezet: Croes wordt geëxcommuniceerd en procedeert tegen die uitspraak! Wordt vervolgd!

Van onze verslaggever

Kern van het conflict is wat in kerkelijke kringen de 'clausuur' heet. Dit betekent dat leden van bepaalde kloosterorden zich zonder toestemming niet buiten een bepaald gedeelte van het klooster (het 'slot') mogen begeven. Welnu, in Waasmunster is

er helemaal geen clausuur volgens de oude stichtingsoorkonde uit 1237, die we uitzonderlijk mochten inkijken! Net die bewegingsvrijheid van de zusters was al diverse bisschoppen een doorn in het oog. Naar eigen zeggen hebben de zus-

Een sifentje in het kasteel

Heemkundig Museum Waasmunster

★ heemmuseum in het kasteel Blauwendael (1890), midden in een wandelpark. Beheerd door de heemkundige kring 't Sirentje

★ rondleidingen na afspraak

★ archief en documentatiecentrum

★ rijke verzameling doodsprentjes en doodsbriefjes die digitaal raadpleegbaar zijn

Kasteel Blauwendael, Kerkstraat 21 9250 Waasmunster

Open elke tweede zondag van de maand van 10 tot 12 en van 14 tot 17 u. en na afspraak: André Roels, T 052 46 20 92. guido.mettepenningen@pandora.be

EEN ARCHIEF VAN STILTE EN INGETOGENHEID

Museum Abdij van Roosenberg

in het museum kunt u oorkonden, boeken en tal van perkamenten raadplegen die de turbulente geschiedenis van de abdij beschrijven

archiefstukken over de abdij worden ook bewaard in het Rijksarchief te Gent en het Rijksarchief te Beveren

Abdij Van Roosenberg
Oude Heerweg – Heide 3
9250 Waasmunster

Openingsuren: het museum is van februari tot oktober elke zondag geopend van 14.30 tot 16.30 uur, met uitzondering van kerkelijke feestdagen. Het archief kan worden geraadpleegd na afspraak: Zuster Trees Verstuyft, T 03 772 33 92.

IDENTITEITSKAART – IDENTITEIT

GEMEENTEARCHIEF WAASMUNSTER

Vierschaar 1 - 9250 Waasmunster - 052 46 00 11
informatie@waasmunster.be - www.waasmunster.be

OPENINGSUREN :
geïnteresseerden kunnen na een afspraak met de gemeentesecretaris (mevrouw Anne De Schrijver) in het gemeentearchief terecht

TOEGANKELIJKHEID :
wanneer men vooraf duidelijk omschrijft wat men wil inzien, kunnen de archiefstukken op een toegankelijke plaats geconsulteerd worden

BIJZONDER STUK :
een oude kaart van Waasmunster uit de jaren 1600

Het gemeentearchief bevindt zich in het gemeentehuis en bevat de notulen van de gemeenteraad en het college van burgemeester en schepenen vanaf 1819. De registers van de burgerlijke stand zijn aanwezig vanaf 1796. Verder zijn er ook de parochiale lijsten van de periode 1585-1796 en de gegevens inzake de tellingen vanaf 1900. De oudste stukken worden op de zolderverdieping bewaard.

Gemeentesecretaris Anne De Schrijver met een kaart van Waasmunster uit de jaren 1600. Gemeentearchief Waasmunster.

AH, ARCHIEVEN!

COLUMN

Leen Huët

Zoals iedereen dacht ik in den beginne dat archieven griezelig saai waren, stoffige bewaarplaatsen voor ambtenaren en onontcijferbare handschriften. Totdat ik als tiener een kladschriftje vond met één hoofdstuk 'Memoires' van een overgrootvader – verder was hij nooit geraakt. Totdat ik een oude liefdesbrief vond van iemand nog verder terug in de bloedlijn ("Wanneer uw hand toevallig de mijne raakt, begin ik te beven..."). Totdat ik in Maaseik, of all places, een pauselijke bul zag uit Avignon, - een bul uit de bewogen tijd van burgeroorlogen, pausen, tegenpausen, grote dichters (Petrarca en Dante). En alsof dat niet genoeg was, bezat men er ook nog het oudste Belgische boek, volgens de legende vervaardigd door de heilige zussen Harlindis en Renildis. Ik begon fors bij te draaien.

Daarna bezocht ik een archief van een gemeente naast mijn geboortedorp, en vond daar het dagelijks leven terug van een broer van de schilder Antoon van Dyck, een norbertijn genaamd Waltman. Hij werd aangesteld in een door de oorlog verwoeste grensparochie en begon de kerk te restaureren, waarna hij nog een kapel in een akker bouwde. Van beide projecten hield hij een dagboek bij. Ik las de namen van metselaars, schrijnwerkers, boeren,

begijnen en huishoudsters. Verdwenen mensen die hun best hadden gedaan. Die iets moois hadden nagelaten, de barokkapel vlak bij het huis van mijn grootouders waar wij als kind wel eens een kaarsje gingen branden (wat op magische wijze leek samen te hangen met de doortocht van een ijskar en onze aanschaf van hoortjes met pistache-ijs en bakjes met dame blanche). Waltman van Dyck maakte bovendien een inventaris van al de goederen in zijn huis, in juli 1659. Kapstokken, Spaanse stoelen van rood leer, twee dozijn tinnen borden, konijnenhokken, een portret door Rubens, een grote kaart van Londen, een Kruisiging door zijn broer Antoon. Ik hapte naar adem. Ik keek binnen in een landelijke woning van 350 jaar geleden en ik ontwaarde meteen topwerken? Het was alleen mogelijk dankzij archieven. Dankzij daken die niet lekten en kasten die de muizen tegenhielden; dankzij lieden met een soort ontzag voor oude dingen. De laatste tijd bezoek ik de archieven van de literatuur, in de Koninklijke Bibliotheek van Brussel. Gewoon wat fiches invullen, en voor je het weet bekijk je kleine potloodtekeningetjes van een dichter die ook graficus was en een slordige adressenlijst van kunstenaars die deelnamen aan een tentoonstelling in 1892 (zodat je het adres van Toulouse-Lautrec te weten komt). Het heeft allemaal iets intiems, iets weerloos. En terwijl ik het brosse papier voorzichtig vasthoud, verbaas ik me over onze cultuur die ertoe besloten heeft al die spullen te bewaren. Dat vind ik goed. Wie weet wat mensen hier in de toekomst nog allemaal zullen uitpuren?

Wanneer ik thuis in een lade op een schoolopstelletje van mijn moeder stuit, en op een gedicht van mijn grootvader over zijn jeugdliefde met wie hij trouwde, besef ik bovendien dat de meest betekenisvolle archiefstukken niet noodzakelijk in de archieven worden bewaard. Soms kunnen zelfs een oud tramkaartje, een pasfoto of een snoeppapierdje een hele wereld in zich dragen.

LEVEND(IG)E KASTEELARCHIEVEN

HET ARCHIEF DE BERGEYCK IS HET KROONJUWEEL VAN DE ERFGOEDWERKING VAN HET CULTUURCENTRUM TER VESTEN

- het familiearchief van de graven van Brouhoven van Bergeyck en vier verwante families: Goubau, Bouwens, Helman en de Visscher de Celles (de families Goubau en van Brouhoven van Bergeyck zijn de oorspronkelijke bewoners van het kasteel Cortewalle)
- het 40 strekkende meter familiearchief bevat
 - stukken over de levensstijl van de genoemde families
 - bescheiden over het beheer van het familiepatrimonium, dat zich uitstrekte over het graafschap Vlaanderen en het hertogdom Brabant
 - documenten met gegevens over de politieke, sociale en economische geschiedenis van Beveren, het Land van Waas, het graafschap Vlaanderen, het hertogdom Brabant en de Zuidelijke Nederlanden
- de ontwikkeling van spannende publieksactiviteiten (tentoonstellingen, lezingen, voorstellingen,...)

Adres archief:

Archief de Bergeyck, Kasteel Cortewalle, Zwarte Dreef 1, 9120 Beveren (postadres: Zwarte Dreef 2)
Bezoek archief? Na afspraak: Carine Goossens, archivaris of Stefanie Audenaert, erfgoedmedewerkster, T 03 750 70 40.

www.beveren.be

archiefdienst@beveren.be

ZO DOE JE HET NIET!

In onze huis-, tuin- en keukenrubriek gaat het over... papier! Niet over het sorteren van afval en de eerstvolgende papierslag, maar over het bijhouden van papieren. En van foto's, boeken, affiches, kaarten, kranten enz. Hoe bewaar je je eigen archief het best? Een paar simpele vuistregels die uitgaan van hoe je papier vooral niet moet bewaren!

1

Licht is leven! Zet alles zoveel mogelijk in het licht!

Fout: licht doet verkleuren en verouderen. Vermijd vooral zonlicht. Weg met die extra spot!

2

't Is zoals met de seizoenen: nu eens koud, dan weer warm. Da's natuurlijk.

Fout: zorg voor een constante temperatuur (tussen 16 en 22° als het kan).

3

't Moet zijn zoals in het Amazonewoud: lekker vochtig! Heerlijk.

Fout: vocht = schimmels. Te vochtig is niet goed (te droog ook niet). Weg met archieven in vochtige kelders en garages.

4

Wees attent en haal de levende natuur in huis!

Fout: insecten en knaagdieren zijn vernietigingslegers, ook voor archieven.

5

Te veel stof? Even blazen en dan met water te lijf gaan.

Fout: gebruik een zachte, langharige borstel voor je boeken, documenten, foto's enz.

6

Maak handige stapels door documenten te lijmen, vast te nieten, of met paperclips te hechten.

Fout: dat geeft allerlei vormen van schade: lijmresten, roestvlekken, verkleuring... Liever niet gebruiken. Breng orde in je documenten met papieren wikkels.

7

Aargh, dat directe, lichamelijke contact met erfgoed, heerlijk!

Fout: papier, cd's, foto's enz. houden niet van mensenhanden, tenzij die echt proper en droog zijn. Gebruik als het kan handschoenen.

8

Post-its, ideaal om mooie passages in boeken terug te vinden!

Fout: kleefbriefjes laten sporen na en zijn dus schadelijk.

9

Kranten, hét inpakpapier! En anders van dat ouderwets blauw kaftpapier.

Fout: krantenpapier is zuur en laat vaak inktsporen na, kaftpapier kan een blauw tintje afgeven. Gebruik het liefst (zuurvrije) kartonnen dozen voor je papieren.

10

Niets toffers dan op foto's mensen proberen te herkennen!

Leuke bezigheid, maar nog leuker is als u na vijftig jaar het juiste antwoord nog kunt kennen. Breng (enkel met potlood nr. B en op de achterkant) zachtjes aantekeningen aan op uw foto's: wie zien we? Wanneer? Bij welke gelegenheid? Uw kleinkinderen zullen u dankbaar zijn!

11

Ik heb alles digitaal. Geen probleem!

Fout: een groot probleem! Ook professionele archieven worstelen er mee: onleesbare diskettes, verouderde programma's, gedelete e-mails... Er is geen toveroplossing. Voor wie echt meer wil weten: www.expertisecentrumdavid.be

NOG MEER TIPS

Meer tips vindt u in de gratis brochure 'Hebben en houden - Tips om je erfgoed gezond te houden'. Enkel digitaal te verkrijgen: www.culturelebiografie.be, onderdeel 'publicaties', zoeken op Hebben en houden. Met ook tips van Tante Kaat.